

‘Romeinse villa’s in Limburg’

Nieuwe tentoonstelling in het Rijksmuseum van Oudheden, vanaf april 2024

Zo’n tweeduizend jaar geleden stonden er in Limburg honderden Romeinse *villa's*, zoals de Romeinen ze zelf noemden. Dat waren enorme akkerbouwbedrijven die de hele regio voorzagen van graan. Met de opbrengst verfraaiden de eigenaren hun boerenhuis tot complete landhuizen in Mediterrane stijl, met een badhuis en Romeinse uitvindingen als glazen ramen en vloerverwarming. Vaak lieten zij zich met hun kostbaarheden begraven op hun eigen terrein. In de afgelopen honderd jaar zijn meer dan twintig van die landgoederen archeologisch onderzocht en opgegraven. De vondsten raakten verspreid in verschillende verzamelingen. De tentoonstelling ‘Romeinse villa’s in Limburg’ brengt nu voor het eerst de meest bijzondere archeologische villavondsten samen. Die worden getoond in verhalen over het Romeinse leven en de landbouw in Limburg, en de betekenis van de landerijen binnen het grotere Romeinse netwerk. Speciale aandacht is er voor de bewoners, van de vrouw des huizes tot de mensen die het land bewerkten. De tentoonstelling is een samenwerking tussen het Rijksmuseum van Oudheden (Leiden), het [Limburgs Museum](#) (Venlo) en het [Thermenmuseum](#) (Heerlen). ‘Romeinse villa’s in Limburg’ gaat in Leiden van start (25 april-25 augustus 2024) en reist daarna door naar de partnermusea. Geschikt voor alle leeftijden.

Villa rustica

Naast een luxe landhuis (het hoofdgebouw), bestond een Romeinse *villa rustica* uit een uitgestrekt terrein met opslagruimtes, woningen, stallen, werkplaatsen, siertuinen en grote akkerlanden. Archeologisch onderzoek laat zien dat er tientallen mensen woonden en werkten. De Limburgse villa’s voorzagen tussen de eerste en de derde eeuw na Chr. alle bewoners in de regio van graan, in steden zoals Heerlen (Coriovallum), Xanten (Colonia Ulpia Traiana) en Keulen (Colonia Claudia Ara Agrippinensium) en de soldaten langs *de limes*, de grens van het Romeinse rijk. Graan werd verhandeld tot in de verste uithoeken van Noordwest Europa via het uitgebreide netwerk van de Romeinse (water)wegen. Toen aan het einde van de derde eeuw de Romeinse macht afnam, zijn de villa’s verwoest, afgebrand en verlaten. Tegenwoordig is er vrijwel niets meer van te zien in het Limburgse landschap.

Te zien in Leiden

Met meer dan 200 archeologische vondsten, maquettes, 3D-reconstructies en film, neemt ‘Romeinse villa’s in Limburg’ bezoekers mee naar het landelijke leven van tweeduizend jaar geleden en velden vol wuivend graan. De vondsten lopen uiteen van landbouwwerktuigen, dakpannen en beeldhouwwerk tot luxe mozaïek en glaswerk. De persoonlijke bezittingen van de villabewoners, zoals een parfumhouder uit Bocholtz en een bronzen make-up doosje uit Maasbree, vertellen meer over wie zij waren, wat ze deden en waar ze vandaan kwamen.

Er zijn oude bekenden te zien zoals barnstenen beeldjes uit Heerlen en ‘het haantje van Buchten’ en er zijn stukken uit de museumdepots die nooit eerder tentoongesteld waren. Blikvangers zijn de gereconstrueerde metershoge muurschildering uit Maasbracht met voorstellingen van gladiatoren en villabewoners, en een kijkje thuis bij de ‘dame van Simpelveld’. Haar villa en het interieur zijn bekend van afbeeldingen in de sarcofaag waarin zij was begraven. Interactief kunnen bezoekers de ‘Villa van Voerendaal’ verkennen en de manier waarop die in de loop van driehonderdjaar is uitgebreid en verbouwd. Daar is ook het portret te zien van de Dame van Voerendaal, die bij de villa was begraven.

Te zien zijn voorwerpen uit de collecties van het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, het Limburgs Museum in Venlo en het Thermenmuseum in Heerlen. Daarnaast zijn er bruiklenen van oa. verschillende musea en het Provinciale Depot voor Bodemvondsten in Limburg. Ook zijn er reconstructies van Romeinse meubels die leerlingen van het Hout- en Meubileringscollege uit Rotterdam speciaal voor de tentoonstelling maakten.

‘Romeinse villa’s in Limburg’ is een van de twee tentoonstellingen van het Rijksmuseum van Oudheden in de zomer van 2024; gelijktijdig is de expositie ‘Paestum. Stad van godinnen’ te zien.

Extra bij de tentoonstelling

Als extra's zijn er het boekje 'Romeinse villa's in Limburg' (€12,50), een RMO Magazine (€3,95), lezingen, rondleidingen, een speur- en luisteroute voor families, kinderactiviteiten in de schoolvakanties en tijdens de Nationale Archeologiedagen (16-18 juni 2024). Voor scholen (vanaf groep 5) zijn er interactieve rondleidingen en op maandag 27 mei 2024 is er in Leiden voor vakgenoten en liefhebbers een internationaal congres.

Nieuw onderzoek

Het onderzoek naar Romeinse villa's in Limburg begon in de 19de eeuw. Daarbij was het Rijksmuseum van Oudheden actief betrokken, vaak in samenwerking met lokale onderzoekers. Tot 1955 werden zo'n twintig villa's opgegraven, waarvan veel vondsten naar Leiden werden gebracht. Het andere deel bleef in Limburg, onder meer bij de provincie Limburg, het Limburgs Museum in Venlo en het Thermenmuseum in Heerlen.

Voor de tentoonstelling 'Romeinse villa's in Limburg' sloegen de drie musea en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ([RCE](#)) de handen ineen in een groot [onderzoeks- en publieksproject: 'Een Romeinse idylle'](#) (2020-2024). Er is een grondige analyse gemaakt van de duizenden Limburgse villavondsten en oude opgravingsdocumentatie die bewaard zijn gebleven in de archieven en depots. Daarnaast zijn luchtfoto's en gegevens van recente opgravingen gebruikt om extra informatie te verzamelen. Amateurcheologen, museumbezoekers en erfgoedliefhebbers in Limburg droegen een steentje bij aan meerdere participatieprojecten. Alle resultaten worden in 2024 gepubliceerd in de wetenschappelijke reeks PALMA van het Rijksmuseum van Oudheden. Het project 'Een Romeinse idylle' is gefinancierd door het [Mondriaan Fonds](#), via het Meerjarenprogramma 'Musea en erfgoedinstellingen'.

Dank

Het tentoonstellingsboek werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van RoMeO, de vriendenvereniging van het Rijksmuseum van Oudheden. Het Rijksmuseum van Oudheden wordt gesteund door de Vriendenloterij.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie en beeldmateriaal kunt u terecht bij het Rijksmuseum van Oudheden, afdeling PR, Marketing en Communicatie, Selkit Verberk, +31(0)71-5 163 164 of +31 (0)6 46 13 35 64 en communicatie@rmo.nl

ROMEINSE VILLA'S IN LIMBURG

25 april t/m 25 augustus 2024

Rijksmuseum van Oudheden, Leiden,

Vervolgens te zien in:

Limburgs Museum, Venlo

Thermenmuseum, Heerlen

oktober 2024-april 2025

juni-oktober 2025



Romeinse
villa's in
Limburg

RIJKSMUSEUM
VAN OUDHEDEN
LIMBURGS MUSEUM
THERMENMUSEUM

Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, Leiden (NL) www.rmo.nl